

Hyrynsalmen kunnanhallituksen talousarvion 2021 täytäntöönpano-ohjeet

1. Talousarvion tausta ja sitovuus

Hyrynsalmen kunnanvaltuusto on joulukuussa 2020 hyväksynyt talousarvion 2021 ja taloussuunnitelman vuosille 2022–2023. Talousarvio on sitova Hyrynsalmen kunnan taloutta ja toimintaa ohjaava ohje. Sitovuus tarkoittaa, että varoja ei saa käyttää muihin kuin talousarviossa osoitettuihin tarkoituksiin, eikä enempää kuin talousarviossa on osoitettu.

Kuntalain 110 §:n mukaan kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota. Talousarviovuosi 2021 on toimitelmiä sitova, suunnitelmavuosien osalta ohjeellinen. Talousarvioon sisältyvien sitovien määrärahojen ja tavoitteiden muutokset on esitettävä kunnanhallitukselle ja -valtuustolle talousarviovuoden aikana. Talousarviomuutoksen yhteydessä on esitettävä selvitys muutoksen vaikutuksesta muihin osatekijöihin, esimerkiksi toimintatavoitteisiin. Sitovuustason sisällä määrärahojen käyttö voi poiketa tilita-soisesta käyttösuunnitelmasta, paitsi palkkauksen ja niiden sivukulujen osalta. Näiden käyttämisistä muuhun tarkoitukseen ei saa tehdä ilman kunnanhallituksen lupaa.

Talousarvion toimintakatteen sitovuudesta vastaavat tilivelvolliset, mikä tarkoittaa vastuuta noudattaa talousarviota sekä käyttösuunnitelman laatimisessa että sen toteutumisen seurannassa. Vastuu näiden ohjeiden noudattamisesta ja niihin liittyvien toimenpiteiden toteutuksesta on tulosalueiden esimiehillä ja osastopäälliköillä sekä kunnanjohtajalla.

Talousarvion täytäntöönpanoa suunniteltaessa toimitelinten ja osakeyhtiöiden vastaavien viranhaltijoiden tulee valvoa kunkin palveluketjun osalta määrärahojen käyttöä talousarvion mukaisiin käyttökohteisiin, korkeintaan talousarviossa osoitetun suuruusina.

Talousarvion toteutuksessa on otettava erityisesti huomioon talousarvion sisältämä Hyrynsalmen kunnan talouden tasapainottamisohjelma.

2. Käyttösuunnitelman vahvistaminen

Kunnan hallintosäännön 58 §:n mukaan kunnanhallitus, lautakunnat ja konserniyhtiöiden hallitukset hyväksyvät talousarvioon perustuvan käyttösuunnitelman. Käyttösuunnitelma on valtuuston hyväksymää talousarviota yksityiskohtaisempi toiminnallinen ja taloudellinen selvitys tehtävistä ja määrärahoista.

Toimitelimet ja vastualueet päättävät määrärahojen tarkemmasta käytöstä omissa käyttösuunnitelmissaan, jotka kunnanhallitus hyväksyy vuoden 2021 alussa.

3. Talousarvion toteutumisen seuranta ja talousarviomuutokset

Talousarvio ja -suunnitelma sitovat toimitelmiä, konserniyhtiöitä sekä henkilöstöä ja ovat samalla näiden valvonnan välineitä. Hallintosäännön 59 §:n mukaan toimitelimet ja konserniyhtiöt seuraavat talousarvion toteutumista säännöllisesti vähintään neljännesvuosittain ja raportoivat siitä hallitukselle. Valtuustolle talousarvion toteutumisesta raportoidaan puolivuosittein.

Talousarviossa pysymiseksi toimitelinten, konserniyhtiöiden ja vastuullisten viranhaltijoiden on seurattava talousarvion sekä valtuuston asettamien tavoitteiden toteutumista kuukausittain. Seuranta tehdään tili- ja kustannuspaikkatasolla.

Mikäli toiminnassa tapahtuu sellaisia muutoksia, etteivät talousarviomäärärahat toimialalla tule riittämään tai ne ovat ylimitoitettuja, on asianomaisen toimielimen tehtävä esitys kunnanhallitukselle ja edelleen kunnanvaltuustolle talousarviomuutokseksi. Talousarvioon tehtävät muutokset on esitettävä kunnanvaltuustolle talousarviovuoden aikana.

Maksujen viivästymiseen ja maksurästeihin puututaan mahdollisimman nopeasti ja asiakkaille laaditaan tarvittaessa maksusuunnitelma, jonka laatii pääsääntöisesti se taho, joka on vastannut sopimuksen laadinnasta. Tarvittaessa maksurästit viedään perintään. Maksurästeistä ja suunnitelluista toimenpiteistä rästien hoitamiseksi tiedotetaan kunnanhallitusta mahdollisimman ajantasaisesti, vähintään neljännesvuosittain.

4. Henkilöstö

Henkilöstösuunnittelu perustuu palvelutuotantoon. Hyrynsalmen kunnan toiminta, talous ja henkilöstö mitoitetaan siten, että ne ovat tasapainossa keskenään. Henkilöstöltä edellytetään sitoutumista yhteisiin tavoitteisiin. Tuloksellisuutta ja tuottavuutta parannetaan panostamalla työhyvinvointiin ja osaamisen vahvistamiseen sekä uusien tietoteknisten työkalujen käyttöönottoon.

Henkilöstösuunnittelussa otetaan huomioon eläköitymisen määrä, rekrytointitarpeet ja tehtävien uudelleen järjestelyt. Työntekijän jäädessä eläkkeelle tai lähtiessä kunnan palveluksesta, on selvítettävä, voidaanko tehtävä jättää täyttämättä tai voidaanko työtehtävät hoitaa toisin. Suunnitelmakaudella kartoitetaan tehtävät, joita voidaan jakaa muiden kuntien kesken ja tehtävänkuvia tarkennetaan koko konsernin tasolla.

Henkilöstömenoissa mahdollisesti syntyviä säästöjä ei ilman kunnanhallituksen tai kunnanjohtajan lupaa saa käyttää muiden menojen katteeksi. Virkojen tai toimien täyttämiseen sekä määräaikaisten palkkaukseen tai sijaistuksiin tulee olla kunnanhallituksen lupa. Täyttölupamenettely ei koske työllistettyjä, vuorottelupaata, lukuvuoden kestäviä esi-, perusopetuksen määräaikaistuuksia ja sijaistuuksia eikä päivähoitoasetuksen mukaisen henkilöstömäärän toteutumista. Sivistystoimialalla opettajien ja muiden lyhytaikaisten sijaisten palkkauksessa on käytettävä ensisijaisesti olemassa olevia resursseja.

Palkkauksesta päätettäessä tulee kuulla palkka-asiamiestä, noudattaa kunta-alan sopimuksia, kunnassa käytössä olevaa palkkaustasoa ja tehtäväkohtaisen palkan määrittelyä (tarvittaessa hankitaan kunnanhallituksen ohjeistus). Ylitöiden tekemiseen tulee olla työ- ja virkaehtosopimuksen mukainen esimiehen lupa / määräys. Lomat tulee pitää pääsääntöisesti KVTES:n mukaisesti ja kuluvan lomakauden aikana. Lisä- ja ylityöt sekä työaikakorvaukset annetaan pääsääntöisesti vastaavana vapaa-aikana, ellei vapaana antaminen kohtuuttomasti vaikeuta vastuualueen toimintaa tai lisää muita kustannuksia.

Työssä jaksamiseen ja esimiestyöhön kiinnitetään erityistä huomiota sekä selvitetään mahdollisuus esimiesten työnohjaukseen. KVTES:n, TS:n ja TTS:n sopimusten piiriin kuuluvien tehtävien vaativuuden arvioinnin tulokset ja kehittämiskohteet toteutetaan kahden vuoden palkkaohjelman mukaisesti. Kehityskeskustelut aloitetaan heti alkuvuodesta 2021 kaikkien työntekijöiden osalta.

Kunnanhallitus on hyväksynyt matkustusohjeen, etätyöohjeen, viestintäsuunnitelman ja konserniohjeen, joita on noudatettava.

5. Palvelutuotanto

Keskeisinä keinoina organisaation toiminnan tehostamisessa ovat sähköisten palvelujen lisääminen, sisäisen ja ulkoisen viestinnän tehostaminen ja palveluverkon kustannusten ja laadullisten tekijöiden tarkasteleminen kokonaisuutena. Konsernin tukipalvelut, henkilöstöresurssit, tilat ja kalusto hyödynnetään silloin, kun se on taloudellisesti kannattavaa ja toiminnallisesti järkevää.

Yhdessä Kainuun kuntien kanssa toteutettavat hankkeet tehostavat erityisesti tietohallinnon toimivuutta, tietojen hallintaa ja digitaalisten palveluiden saatavuutta. Tehtävien uudelleenjärjestelyjen osana on tarkasteltava muiden Kainuun kuntien kanssa jaettavien resurssien ja ostopalveluiden mahdollisuus.

Merkittävin epävarmuus kohdistuu henkilöstö- ja talouspalveluiden järjestämiseen suunnittelukauden lopulla ja Kainuun sote -kuntayhtymän kulujenhallintaan sekä tulevaisuuteen. Tarpeetonta ja vajaakäytössä olevaa omaisuutta realisoidaan systemaattisesti vuosittain tarkennettavan ohjelman mukaan. Myös vuokrasopimusten taso tarkastetaan solmittaessa uusia vuokrasopimuksia ja vuokralla olevien kiinteistöjen korjauksista aiheutuneet kustannukset huomioidaan määriteltäessä vuokratasoa.

6. Hankinnat ja investoinnit

Lähtökohtana hankinnan toteuttamiselle on, että tavaran tai palvelun tarve on välttämätön ja että talousarviossa on hankinnalle osoitettu määräraha. Hankinnoissa on noudatettava julkisten hankintojen kilpailutuksesta annettuja säädöksiä ja kunnan omaa hankintasääntöä sekä hankintavastaavan ohjeita. Hankintarajat on määritelty tarkemmin hallintosäännössä.

Talousarvioon listattujen investointien toteutussuunnitelmat (mikäli niitä ei ole aiemmin esitetty), aikatauluineen ja vaikutusarvioineen, tuodaan tiedoksi kunnanhallitukselle ennen investoinnin toteutusta. Investointien osalta edellytetään, että korjauskustannukset, jotka eivät paranna kyseisen käyttöomaisuuskohteen laatutasoa alkuperäistä paremmaksi, suunnitellaan pääsääntöisesti talousarviossa käyttötalouden puolelle ja kirjataan tulokseen vuosikuluna.

Kunnan maksuvalmiudesta huolehtiminen edellyttää, että talousarvion hankinnat ja kehittämis- sekä investointihankkeiden seuranta on reaaliaikaista ja maksatukset sekä laskutukset tehdään ajallaan.